

ACTIVITEITENVERSLAG 2001-2002

Prof. Y. Englert, Voorzitter 2001-2002

Op het ogenblik dat ik het Voorzitterschap van het Belgisch Raadgevend Comité voor Bio-ethiek overdraag aan professor L. Cassiers heb ik de eer U overeenkomstig artikel 17 het Samenwerkingsakkoord, het activiteitenverslag voor 2001-2002 voor te leggen.

I. ALGEMENE ACTIVITEITEN

A) Samenstelling van het Comité

Het Bureau bestond voor het werkjaar 2001-2002 uit de volgende personen:

- Voorzitter: Yvon Englert, hoogleraar aan de Université Libre de Bruxelles
- Ondervoorzitters:
  - 1) Léon Cassiers, hoogleraar-emeritus aan de Université Catholique de Louvain
  - 2) Micheline Roelandt, psychiater
  - 3) Alfons Van Orshoven, hoogleraar-emeritus aan de Katholieke Universiteit Leuven.

- Op 8 november 2001 bood prof. A. De Leenheer, effectief lid, zijn ontslag aan. Hij werd opgevolgd tot het einde van het mandaat door zijn plaatsvervangend lid, J. Vinck (zie artikel 3 van het Samenwerkingsakkoord). Heden wordt in de plaatsvervangende van J. Vinck voorzien.
- Eind november 2001 overleed mevrouw E. Van Den Eeckhout, vertegenwoordigster van de Minister van Justitie, lid met raadgevende stem. De voorzitter sprak op de plenaire vergadering dd. 10 december 2001 de lofrede uit. Er werd één minuut stilte gehouden.
- Mevrouw M. Roelandt, Bureau lid, raakte op 8 december 2001 betrokken in een zwaar verkeersongeval. Zij kon haar functie als lid van het Comité geruime tijd niet uitoefenen. Betrokkene verzocht afstand te doen van het voorzitterschap 2002-2003. Professor Cassiers zal deze functie uitoefenen in de genoemde periode. Mevrouw Roelandt wordt de aangeduide voorzitter 2003-2004. Op de vergadering van het Comité dd. 10 juni 2002 werd de functiewissel m.b.t. het voorzitterschap, goedgekeurd.
- Op 12 juni 2002 ten slotte, bood mevrouw N. Massager haar ontslag als effectief lid. De heer M. Lamy, plaatsvervangend lid, wordt diens opvolger effectief lid. Er wordt in de plaatsvervangende van M. Lamy voorzien.

B) Vergaderingen

Het Bureau van het Comité vergaderde 10 maal tijdens het werkjaar.
Het Comité vergaderde 12 maal in plenaire vergadering.
De beperkte commissies vergaderden in totaal 70 maal.

Uit deze cijfers kan men zich een beeld vormen van de activiteiten van het Comité.

C) Lokalen en uitrusting

De lokalen blijven gevestigd in het Vesaliusgebouw van het Rijksadministratief Centrum. Wij kunnen daar, naast de ons vast toegewezen lokalen, beschikken over voldoende vergaderruimten van diverse grootte voor de verschillende activiteiten van het Comité. Wij verheugen ons in een goede samenwerking met de ons omringende diensten van het Ministerie van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu.

D) Personeel

NIVEAU 1

Nederlandstalig kader :a) de heer Lieven DE JAGER

b) de heer Eric MORBE.

Franstalig kader: a) Mevrouw Brigitte ORBAN

b) Mevrouw Monique BOSSON

NIVEAU 2

De Nederlandstalige post was vacant sinds 31 januari 2001. Op 2 mei 2002 werd een opvolgster gevonden: mevrouw Els VAN ACKER, bestuursassistent.

Het Franstalig kader was onbezet van 15 juni 2001 tot 18 maart 2002. Mevrouw Cathérine GYSEMANS oefende vanaf deze datum de functie van bestuursassistent uit. Heden is zij reeds ontslagnemend. Zij zal eind september de dienst verlaten.

Gelet op de onderbezetting van het niveau 2-kader werd een beroep gedaan op interimpersoneel om de logistieke taken van het secretariaat te kunnen uitvoeren. Het hoeft geen betoog dat deze noodzakelijke maatregel zware financiële gevolgen met zich heeft meegebracht.

Het feit dat verschillende functies gedurende min of meer lange tijd onbezet blijven, heeft een zeer nadelige weerslag op de werking van het secretariaat. Wij dringen opnieuw aan op wijzigingen van de besluiten die ons personeelsbestand regelen, om aan dat euvel te verhelpen. Wij zijn immers van oordeel dat wij veel minder moeilijkheden zouden ondervinden met het rekruteren van geschikte personen indien men wilde afstappen van de verplichting dat onze personeelsleden dienen te behoren tot het kader van enkele overheidsinstanties.

Wij hopen dat de besprekingen die thans op politiek vlak aan de gang zijn, tot een spoedige oplossing mogen leiden. Immers, reeds sinds 22 januari 2001, zijn op federaal politiek vlak interkabinetbesprekingen aan de gang m.b.t. de versoepeling van de detacheringsvoorwaarden alsmede de versoepeling en de uitbreiding van het personeelskader met twee niveau 2 of 2+-leden. Deze besprekingen hebben echter nog niet tot een concrete oplossing geleid met het oog op de begrotingsbesprekingen voor 2003.

E) Internationale vergaderingen

Het Comité onderhield nauwe contacten met buitenlandse en internationale organisaties voor bio-ethiek. Zo werd er deelgenomen aan de volgende vergaderingen:

- 1) UNESCO, 8e sessie Comité International de Bioéthique, Parijs, 12-14 september 2001
G. Verdonk woont de zitting als vertegenwoordiger bij.

- 2) Raad van Europa, 6de Conferentie des ‘Comités Nationaux d’éthique’, 14-19/11/01, Cyprus.
Y. Englert stelt het advies nr. 10 voor “i.v.m. het reproductieve menselijk klonen.
- 3) Association of Clinical Research professionals 5e meeting, “Advancing healthcare through clinical research professionalism”, 6-7 juni 2002, Amsterdam.
G. Verdonk woont de zitting als vertegenwoordiger bij.

F) Financieel verslag

Het financieel verslag van het Comité is hierbij opgenomen als bijlage (zie bijlage1).

Wij stellen vast dat de Duitstalige Gemeenschap de door het Samenwerkingsakkoord voorziene bijdrage nog steeds niet gestort heeft.

De ministeries van Justitie en van Sociale Zaken, Volksgezondheid en Leefmilieu globaliseren hun tussenkomst, wat onze werking enigszins vergemakkelijkt. De verschillende Gemeenschappen stellen evenwel hun bijdrage elk afzonderlijk ter beschikking. Daarom blijven wij bij onze reeds sedert jaren uitgedrukte wens, dat de verschillende subsidiërende overheden hun bijdrage in één fonds zouden storten, waaruit het Comité onder controle van één centraal aangesteld ambtenaar, zou kunnen putten.

Wij pleiten eveneens voor een meer transparante budgetaire imputatie van de uitgaven van het Comité op federaal vlak.

II. ADVISERENDE FUNCTIE VAN HET COMITE

A) Uitgebrachte adviezen in 2001-2002

In de loop van dit werkjaar werden de volgende adviezen uitgebracht:

- *advies nr. 14 dd. 10 december 2001 betreffende de ethische regels t.a.v. demente personen*
- *advies nr. 15 dd. 11 maart 2002 m.b.t. ethische vragen die rijzen bij de impact van de “Minimale Klinische Gegevens” op het aantal ligdagen van de patiënt*
- *advies nr. 16 dd. 25 maart 2002 betreffende de weigering van bloedtransfusies door de Getuigen van Jehova*
- *advies nr. 17 dd. 10 juni 2002 m.b.t. de ethische aspecten om zelf het H.I.V-virus op te sporen*

B) Vragen om advies in 2000-2001

- Sedert 10 juli 2001 ontving het Comité de volgende vragen om advies:

1) **Vraag om advies van 21.09.01** van prof. M. Bogaert, voorzitter van het Ethisch Comité, Heymans Instituut, UZ Gent, m.b.t. de aansprakelijkheid en de verzekering van de leden van de commissie van medische ethiek inzake klinisch onderzoek.

Brief van de voorzitter dd. 23.11.01, goedgekeurd in plenair Comité dd. 12.11.01.

2) **Vraag om advies van 5.12.01** van dr. De Brouckère, voorzitter van de commissie voor medische ethiek RHMS in Baudour, m.b.t. vergoedingen aan de leden van commissies voor medische ethiek, vanwege de opdrachtgevers van experimenten met mensen.

Brief van de voorzitter dd. 25.01.02, goedgekeurd in plenair Comité dd. 14.01.02.

- De volgende vragen om advies zijn nog bij het Comité aanhangig:

1) **Vraag om advies van 16.11.98** van de heer M. Colla, Minister van Volksgezondheid en Pensioenen, inzake “Ethische vragen m.b.t. reproductieve geneeskunde”.
Deze vraag wordt bestudeerd door beperkte commissie 98/3.

2) **Vraag om advies van 11.02.99** m.b.t. het toedienen van de prikpil zonder instemming van de patiënte in gedwongen opname.
Deze – om formele redenen – onontvankelijke vraag werd in het plenair Comité van 10.05.99 als volgt geherformuleerd: “psychiatrische patiënten en behandeling zonder het bekomen van de toestemming”.
Beperkte commissie 99/2 bestudeert de vraag.

3) **Vraag om advies van 27.01.00** van de heer A. De Decker, Voorzitter van de Senaat, i.v.m. 2 wetsvoorstellen betreffende de medische onderzoeken binnen het kader van de arbeidsverhoudingen (Senaat – buitengewone zitting 1999 – 2-20/1 en 20/2 en Senaat – zitting 1999-2000 – 2- 116/1)
Ontvangstmelding 11.05.2000
De vraag werd in het Comité dd. 11.09.00 als volgt geherformuleerd: “Bestudering van de problematiek inzake het eventuele verbod van predictieve genetische onderzoeken en aidstests binnen het kader van arbeidsverhoudingen en aanwervingen, en van de eventuele uitzonderingen hierop”.
Beperkte commissie 2000/2

4) **Vraag om advies dd. 6.11.00** van prof. J.M. Maloteaux, Voorzitter van de biomedisch-ethische “hospito-facultaire” commissie van de U.C.L., in Brussel, m.b.t. de toewijzing van levertransplantaten, weggenomen bij minderjarige donoren
Beperkte commissie 2000/3 (beslissing Comité 15.01.01)

5) **Vraag om advies dd. 11.05.01** van de heer A. De Decker, Voorzitter van de Senaat m.b.t. de ethische en juridische aspecten van verschillende vragen betreffende het onderzoek op embryo’s en de bescherming van embryo’s in-vitro.
Beperkte commissie 2001/1 (beslissing Comité 09.07.01)

6) **Vraag om advies dd. 23.05.01** van M. Aelvoet, Minister van Consumentenzaken, Volksgezondheid en Leefmilieu, m.b.t. I.V.F. met ovocyten, waarbij het cytoplasma van een andere ovocyte werd gebruikt.
Beperkte commissie 2001/1 bestudeert eveneens deze vraag om advies (beslissing Comité 09.07.01)

7) **Bestudering om eigen initiatief** van de problematiek van geslachtskeuze om niet-medische redenen, n.a.v. het advies nr. 3 “geslachtskeuze om medische redenen”.
Beperkte commissie 98/2 rondt de werkzaamheden af.

C) Werkzaamheden van de beperkte commissies

In de loop van 2001-2002, waren tien beperkte commissies actief ; zij behandelden de volgende onderwerpen :

- 1) **Com. 98/2** : Het betreft een vervolgc commissie op deze die een eerste advies uitbracht in 1997 over de ethische aspecten van de erkenning van klinieken voor geslachtskeuze (vraag van mevrouw W. Demeester, Vlaams Minister van Financiën, Begroting en Gezondheidsbeleid). Heden bestudeert de commissie de ethische vragen verbonden aan geslachtskeuze van kinderen, bij de bevruchting. Na een schriftelijke ronde, waarbij bemerkings op een syntheses tekst werden ingezameld, werd het ontwerp advies reeds in november 2001 en in juni 2002 voor bespreking voorgelegd aan het Comité. De laatste amendementen worden verwerkt. Een definitieve lezing grijpt in september plaats.
- 2) **Com. 98/3** : Deze commissie zet de werkzaamheden verder van het advies over de centra voor *in-vitrofertilisatie*. medisch begeleide bevruchting. Op vraag van de heer M. Colla, Minister van Volksgezondheid en Pensioenen, bestudeert de huidige commissie de individuele, gezins- en maatschappelijke problemen die rijzen bij het gebruik van technieken voor *in-vitrofertilisatie*. Als deeladvies werd de problematiek van de bestemming van ingevroren embryo's reeds in februari en juli 2002 besproken in het plenair Comité.
- 3) **Com. 98/4** : Deze commissie werd opgericht op vraag van de heer M. Colla, Minister van Volksgezondheid en Pensioenen, om de problemen te bestuderen die rijzen n.a.v. het progressief degenereren van personen die lijden aan de ziekte van Alzheimer. Een tweede vraag betreft de niet-therapeutische experimenten op deze personen. De vragen werden uitgebreid tot het geheel van de mentaal gehandicapte personen. De hiertoe opgerichte commissie heeft haar werkzaamheden beëindigd, nadat diverse amendementen op de ontwerp tekst werden ingediend door de leden van het Comité. De tekst werd definitief goedgekeurd op 10 december 2001 (Advies nr. 14), na eerdere besprekingen in maart en september 2001.
- 4) **Com. 98/5** : Op vraag van het ethisch comité van het Onze-Lieve-Vrouwziekenhuis in Geraardsbergen, bestudeerde deze beperkte commissie de ethische implicaties van de MKG (Minimale Klinische Gegevens)-registratie in de ziekenhuizen. Deze commissie heeft haar werkzaamheden ook beëindigd, met de goedkeuring van het advies nr. 15 op 11 maart 2002, na eerdere discussies in november 2000 en november 2001.
- 5) **Com. 99/1** : Op vraag van Dr. Ph. Gadioux, Voorzitter van het ethisch comité van het Centre Hospitalier in Moeskroen, bestudeert deze commissie de problematiek van de weigering van bloedtransfusies door Getuigen van Jehova (volwassenen en kinderen). De commissie heeft haar werkzaamheden beëindigd. De besprekingen in het Comité van oktober, november 2001, maart 2002 leidden tot de goedkeuring van het advies nr 16 op 25 maart 2002.
- 6) **Com. 99/2** : deze commissie bestudeert het in het Comité van 10.05.99 als volgt geherformuleerde onderwerp: "psychiatrische patiënten en behandeling zonder het bekomen van de toestemming". Diverse deskundigen werden reeds gehoord. Een ontwerp tekst zal na de zomervakantie aan het Comité worden voorgelegd.
- 7) **Com. 2000/1** : de vraag van Mevr. N. Maréchal, Minister van Jeugdhulp en

Gezondheid van de Franse Gemeenschap, m.b.t. de zelftests i.v.m. H.I.V.-virus, werd, zoals vermeld, in het Comité dd. 11.09.00 als volgt geherformuleerd: “Bestudering van de ethische aspecten inzake tests om zelf het H.I.V.-virus op te sporen”. Na de derde bespreking van het ontwerp op 10 juni 2002, werd de tekst in plenair Comité goedgekeurd. Eerdere discussies grepen in april en mei 2002 plaats.

- 8) **Com. 2000/2** : de commissie onderzoekt de vraag van de Voorzitter van de Senaat, i.v.m. 2 wetsvoorstellen betreffende de medische onderzoeken binnen het kader van de arbeidsverhoudingen.
Deze vraag werd ook in het Comité dd. 11.09.00 als volgt geherformuleerd: “Bestudering van de problematiek inzake het eventuele verbod van predictieve genetische onderzoeken en aidstests binnen het kader van arbeidsverhoudingen en aanwervingen, en van de eventuele uitzonderingen hierop”. De commissie rondt haar werkzaamheden af en zal een ontwerpadvies voor eerste bespreking aan het Comité voorleggen, na het zomerreces.
- 9) **Com. 2000-3** : Deze beperkte commissie onderzoekt de problematiek van de toewijzing van levertransplantaten, weggenomen bij minderjarige donoren, op vraag van de voorzitter van de biomedische hospitalo-facultaire commissie van de U.C.L., in Brussel.
De commissie heeft diverse deskundigen gehoord.
Een ontwerpstekst wordt voorbereid en na de zomervakantie aan het Comité voorgelegd.
- 10) **Com. 2001/1** : de commissie behandelt zoals supra vermeld twee onderwerpen. (zie vragen om advies 5) en 6)).
M.b.t. het onderzoek op en de bescherming van embryo's in-vitro, werd een ontwerpstekst een eerste maal in het plenair Comité van april 2002 besproken. Deze tekst wordt heden aangepast, gelet op de amendementen van de leden.
- 11) **Com. 97/5** : de meta-commissie dient ook pro memorie te worden vermeld. Deze commissie werd opgericht met als doel een kritische analyse van de werkingsmethoden van het Comité op te stellen, en dit vanaf zijn oprichting. Het Comité hoopt also op een kwaliteitsverbetering van zijn uit te brengen adviezen. Wegens de drukke kalender van de overige commissies, werden de werkzaamheden van de meta-commissie tijdelijk opgeschort.

D) Adviezen die in het najaar 2002 worden uitgebracht

De volgende ontwerpadviezen zijn reeds tweemaal in plenaire zitting besproken en worden in het najaar gepubliceerd:

- advies m.b.t. geslachtskeuze om niet-medische redenen
- advies m.b.t. embryo's: statuut, onderzoek en bescherming
- advies m.b.t. de bestemming van ingevroren embryo's.

III. LOKALE COMMISSIES VOOR MEDISCHE ETHIEK

Het Samenwerkingsakkoord, waardoor het Raadgevend Comité werd opgericht, voorziet in artikel 17 dat het Comité jaarlijks een overzicht moet bieden van de activiteiten van de 'Plaatselijke Ethische Comités'.

De verslagen van deze commissies voor medische ethiek m.b.t. de jaren 1999 en 2000 werden verwerkt. De resultaten worden in het najaar gepubliceerd.

IV. DE INFORMATIEVE FUNCTIE VAN HET COMITE

Het Samenwerkingsakkoord bepaalt voor het Comité de volgende taken op informatiegebied:

- het publiek, de Regering, het Parlement en de Raden van de Gemeenschappen informeren;
- een documentatie- en informatiecentrum oprichten en bijhouden;
- elke twee jaar een conferentie organiseren met betrekking tot de ethische problemen inzake biowetenschappen en gezondheid. De belangrijke vragen in dat verband worden in het openbaar behandeld.

A) De tweejaarlijkse conferentie 2003

Op 13 mei 2002 koos het Comité het thema van zijn vierde tweejaarlijkse conferentie die in 2003 zal plaatsvinden. De leden van het Comité stelden zeven thema's voor. De vergadering opteerde voor het onderwerp: "toegang tot de gezondheidszorg". Het Comité heeft zopas een beroep gedaan op de leden die willen deel uitmaken van het Organisatiecomité van deze conferentie.

Het Comité is ervan overtuigd dat een dergelijke conferentie in grote mate bijdraagt tot het informeren van de burger. Bovendien wil het Comité met deze studiedagen de politieke verantwoordelijken op alle beleidsniveaus wijzen op het feit dat zij, elk op hun specifiek gebied, de burgermaatschappij moeten betrekken in het bio-ethisch debat. In het raam van zijn algemene informatieopdracht kan het Comité op dat vlak een stimulerende rol spelen. Hiervoor zijn evenwel extra middelen en personeel nodig.

B) Het publiek en de politieke overheden informeren

Het Comité heeft op diverse niveaus een *communicatie- en informatiestrategie* ontwikkeld.

1) Automatische mededeling van de adviezen

- aan de personen die een vraag hebben gesteld;
- aan de Voorzitters van de verschillende Wetgevende Vergaderingen;
- aan de Eerste Ministers, Vice-Eerste Ministers en de betrokken Ministers van de verschillende Regeringen;
- aan het persagentschap Belga.

2) Organisatie van persconferenties

Er werd één persconferentie georganiseerd, *nl. op 16 januari 2002*. Op deze persconferentie werden de volgende adviezen aan pers en publiek voorgesteld: advies nr.13 van 9 juli 2001 betreffende experimenten met mensen en advies nr.14 van 10 december 2001 betreffende de ethische regels ten aanzien van demente personen.

3) *Uitgave van een tijdschrift "Bioethica Belgica"*

Dit tijdschrift publiceert alle adviezen in extenso. Daarnaast worden er de studiedagen van het Comité in aangekondigd. Het tijdschrift bevat ook allerhande algemene informatie zoals bijvoorbeeld de activiteitenverslagen van het Comité.

In 2001 werd één nummer, nl. Bioethica Belgica Nr. 8, verzonden aan

1144 bestemmingen via de F.V.D. (Federale Voorlichtingsdienst);

156 particulieren via het secretariaat;

In totaal: 1.300 adressen.

In dit nummer werd de installatie van het Comité en het activiteitenverslag 2000-2001 gepubliceerd.

4) *De internetsite van Comité* www.health.fgov.be/bioeth waar op regelmatige tijdstippen de inhoud van de adviezen van het Comité wordt uitgebracht. Bij gebrek aan personeel kan de site met betrekking tot de andere rubrieken niet worden bijgewerkt.

De structuur is als volgt:

- Voorstelling van Comité;
- Jaarlijkse activiteitenverslagen;
- Adviezen;
- Publicaties: vermelding van de diverse publicaties van het Comité
d.w.z:
  - Bioethica Belgica;
  - Verslagen;
  - Akten van de tweejaarlijkse conferenties.
- Events: vermelding van de tweejaarlijkse conferenties;
- Varia: verslag van de commissies voor medische ethiek.

5) *Publicaties van het Comité*

Het derde boek van het Comité met als titel "**Belgisch Raadgevend Comité voor Bio-ethiek. Adviezen 1996 - 2000**" is verschenen bij Garant voor de Nederlandstalige versie en bij De Boeck-Université voor de Franstalige versie ("Les avis du Comité consultatif de Bioéthique de Belgique 1996-2000"). Dit boek publiceert alle adviezen die door het Comité werden uitgebracht gedurende zijn eerste mandaat. Het werk bevat eveneens het eerste activiteitenverslag van de plaatselijke commissies voor medische ethiek, verbonden aan ziekenhuizen, en het algemeen activiteitenverslag van het Comité voor de periode 1996-2000.

Driehonderd vijfnegentig exemplaren werden gratis verzonden aan:

- de bevoegde parlementsleden en ministers;
- de betrokken administraties;
- de belangrijkste universiteiten van het land en hun centrum voor bio-ethiek (in tweevoud voor deze laatste);
- de Hogescholen (eveneens in duplo);
- de zittende en staande magistratuur van het Hof van Cassatie en de Hoven van Beroep.

Wat de akten betreft van de tweejaarlijkse conferentie 2001 m.b.t. **”Voorafgaande wilsverklaringen”**, zijn alle teksten klaar voor publicatie; op dit ogenblik worden de contacten gelegd met drukkers, teneinde de beste contractvoorwaarden te bekomen.

6) *Individuele antwoorden op vragen om informatie*

Elk jaar opnieuw (sinds 1997) steeg het aantal vragen om informatie aanzienlijk. Vandaag lijkt het aantal zich te stabiliseren rond 250 per jaar. 10% van deze vragen komt van studenten en professoren. Deze cijfers houden evenwel geen rekening met de informatie die via de telefoon of in de kantoren van het informatiecentrum wordt gegeven.

Wat de aard van de vragen betreft stelt men het volgende vast:

1. In de eerste plaats rijst 8 % van de vragen rond het Comité als zodanig (samenstelling, werking, opdracht).
2. Vervolgens, zoals trouwens voor de periode juli 2000 tot juni 2001, heeft ongeveer de helft van de vragen betrekking op thema's waarover het Comité reeds een advies heeft uitgebracht. Belangrijke opmerking: wat betreft de recent uitgebrachte adviezen van het Comité, hebben de vragen duidelijk betrekking op de inhoud van de adviezen zelf. Dit is namelijk het geval voor advies nr. 13 betreffende experimenten met mensen (11), advies nr. 14 betreffende de ziekte van Alzheimer (7) en advies nr. 15 betreffende de MKG (4). Dit was echter niet zo voor de adviezen die het Comité tijdens zijn eerste mandaat had uitgebracht. De vragen omtrent deze adviezen zijn immers veel ruimer, uitgezonderd het advies betreffende het klonen (10 inzendingen). Vaak wenst men meer te weten over de huidige Belgische regelgeving inzake euthanasie (7) en genetica, met inbegrip van de problematiek omtrent de ratificatie van Conventie inzake biogeneeskunde van de Raad van Europa, het statuut van het embryo en het klonen (20). De vragen hebben ook betrekking op de reglementering inzake medisch begeleide bevruchting in de ruime zin van het woord (10).
3. Ongeveer 30% van alle vragen heeft betrekking op de genetica, het klonen en de medisch begeleide bevruchting.
4. België wekt heel wat belangstelling in het buitenland op het gebied van in-vitro bevruchting, meer bepaald door zijn knowhow en ruimere indicaties. Zo handelen 31 specifieke vragen over medisch begeleide bevruchting waarvan 10 betrekking hebben op de wetgeving terzake en 15 op specifieke gevallen zoals de situatie van de draagmoeder, de ongehuwde vrouw of de vrouw in de menopauze, enz.
5. Vragen omtrent het thema van anonieme bevallingen gecombineerd met vragen over de adoptiemechanismen in België, komen meermaals aan bod. Deze hebben vaak niet onmiddellijk betrekking op de inhoud van de betreffende adviezen. Dikwijls wenst men bijkomende informatie omtrent anoniem bevallen of zoekt men naar oplossingen voor onvruchtbaarheid.
6. Tot slot stelde men eveneens een 15-tal vragen over het uitvoeren van experimenten, meer bepaald inzake klinisch onderzoek en de registratie van geneesmiddelen, medische apparatuur, menselijke weefsels enz. Zoals reeds vermeld in het vorige verslag, dient men de bevoegde overheden te wijzen op de noodzaak om het publiek hieromtrent beter te informeren.

Deze cijfers tonen duidelijk aan dat er een reële behoefte aan informatie bestaat. **De informatieve functie van het Comité komt tegemoet aan deze behoefte.**

C) Het up-to-date houden van het documentatiecentrum

In het geïnformatiseerde documentatiecentrum bevinden zich momenteel 1928 recente boeken. Deze werken werden in 19 rubrieken ondergebracht. Daarenboven beschikt het centrum over 442 stukken zogenoemde “witte” literatuur (verslagen, proefschriften, cd-rom's, enz.). In totaal dus 2370 referenties.

Het centrum is tevens geabonneerd op 39 gespecialiseerde tijdschriften.

Al deze werken zijn op trefwoord op te zoeken via een zoekmachine.

Tot slot verzamelt het centrum ook persuittreksels, gerangschikt volgens thema. Het publiek kan de inhoud ervan inkijken.

In het centrum kan het publiek ook de werkdocumenten van de beperkte commissies raadplegen.

Het centrum is elke werkdag open van 9 tot 17 uur.

Adres: Rijksadministratief Centrum, Vesaliusgebouw, vierde verdieping, lokaal 420, Pachécolaan nr.19 Bus 5, 1010 Brussel - Tel. 02/ 210 46 34.

Het verslag werd op 8 juli 2002 voorgelegd aan het plenaire Comité, en unaniem aangenomen.